

Quy trình lấy, bảo quản, đóng gói và vận chuyển mẫu bệnh phẩm COVID-19	Mã tài liệu: XN-QTKT-2020
---	---------------------------

	TRUNG TÂM Y TẾ CAM LÂM KHOA XN-CDHA	Mã tài liệu:	XN-QTKT-2020
	QUY TRÌNH LẤY, BẢO QUẢN, ĐÓNG GÓI VÀ VẬN CHUYỂN MẪU BỆNH PHẨM COVID-19	Phiên bản:	1.0
		Ngày hiệu lực:	
		Số trang:	07

	BIÊN SOẠN	KIỂM TRA	PHÊ DUYỆT
Họ và tên	Hồ Thị Ánh		Nguyễn Công Xanh
Chức danh	Cử Nhân		BS. CK II
Chức vụ	QLCLXN		Giám đốc
Chữ ký			
Ngày	16/3/2020		

Theo dõi sửa đổi QTC

Phiên bản số	Vị trí sửa đổi	Nội dung sửa đổi	Ngày xem xét/ sửa đổi	Người xem xét/sửa đổi

Phiên bản: 1.0	Trang: 1/7
Ngày hiệu lực:	

1. Mục đích

Hướng dẫn cho KTV XN thực hiện đúng quy trình lấy, bảo quản, vận chuyển bệnh phẩm COVID-19, đảm bảo sự thống nhất và tránh sai sót.

2. Phạm vi áp dụng

Quy trình này được áp dụng tại PXN, khoa XN&CDHA Trung tâm Y tế huyện Cam Lâm.

3. Trách nhiệm

- Tất cả nhân viên phòng xét nghiệm phải tuân thủ đúng theo quy trình.
- Nhân viên quản lý chất lượng xét nghiệm có trách nhiệm kiểm tra giám sát.
- Trưởng khoa có trách nhiệm quản lý chung.

4. Định nghĩa, thuật ngữ và chữ viết tắt

PXN: phòng xét nghiệm

XN&CDHA: Xét nghiệm và Chẩn đoán hình ảnh

5. Nguyên lý

Không áp dụng

6. Trang thiết bị và vật tư

- Găng tay
- Đồ bảo hộ (quần, áo, kính mắt, khẩu trang, mũ, ủng)
- Tăm bông vô trùng
- Thanh dè lưỡi
- Ống ly tâm hình chóp 15 ml, chứa 2-3 ml môi trường vận chuyển
- Lọ nhựa hoặc túi nylon để đóng gói bệnh phẩm
- Băng, gạc có tăm chất sát trùng
- Côn, bút, dây garo
- Bơm kim tiêm 5ml
- Ống nghiệm trắng, EDTA, tuýp vô khuẩn
- Bình lạnh bảo quản mẫu.

7. Kiểm tra chất lượng

- Kiểm tra chất lượng mẫu bệnh phẩm (tất cả các loại bệnh phẩm).

- Kiểm tra bình lạnh bảo quản mẫu

8. An toàn

Áp dụng các biện pháp an toàn trong quá trình tiến hành kỹ thuật theo An toàn sinh học cấp II.

9. Nội dung thực hiện

a) Sử dụng quần áo bảo hộ:

Trước khi lấy mẫu (mặc)	Sau khi lấy mẫu (cởi)
Khẩu trang y tế chuyên dụng (N95,...)	Găng tay - lớp thứ hai
Mũ	Áo
Kính bảo hộ	Quần
Quần	Ủng
Áo	Kính bảo hộ
Găng tay - lớp thứ nhất	Mũ
Găng tay - lớp thứ hai	Khẩu trang y tế chuyên dụng (N95,...)
Ủng	Găng tay - lớp thứ nhất

b) Kỹ thuật lấy bệnh phẩm:

- Dịch ngoáy họng:

+ Yêu cầu bệnh nhân há miệng to

+ Dùng dụng cụ nhẹ nhàng lướt bệnh nhân

+ Đưa tăm bông vào vùng hầu họng, miết và xoay tròn nhẹ 3 đến 4 lần tại

khu vực hai bên vùng amidan và thành sau họng để lấy được dịch và tế bào vùng họng

+ Sau khi lấy bệnh phẩm, que tăm bông được chuyển vào ống chứa 3 ml môi trường vận chuyển để bảo quản.

+ Ghi rõ họ tên, địa chỉ, mẫu bệnh phẩm vào tuýp.

- Dịch ty hầu:

+ Yêu cầu bệnh nhân ngồi yên, mặt hơi ngửa, trẻ em phải có người lớn giữ

- + Người lấy bệnh phẩm nghiêng đầu bệnh nhân ra sau khoảng 70°, tay đỡ phía sau cổ bệnh nhân
 - + Tay kia đưa nhẹ nhàng tăm bông vào mũi, vừa đẩy vừa xoay giúp tăm bông đi dễ dàng vào sâu 1 khoảng bằng ½ độ dài từ cánh mũi đến dải tai cùng phía
 - + Giữ tăm bông tại chỗ lấy mẫu trong vòng 5 giây để đảm bảo dịch thấm tối đa
 - + Từ từ xoay và rút bông ra
 - + Đặt đầu tăm bông vào ống đựng mẫu bệnh phẩm có chứa môi trường vận chuyển. Que tăm bông sau khi lấy dịch ngoáy mũi sẽ được để chung vào ống môi trường chứa que tăm bông lấy dịch ngoáy họng.
 - + Đóng nắp, xiết chặt, bọc ngoài bằng giấy parafin (nếu có)
 - + Bảo quản ở 2-8 °C trước khi chuyển về phòng xét nghiệm của Viện Pasteur. Sau 72 giờ phải bảo quản ở âm 70 °C và sau đó phải giữ đông trong quá trình vận chuyển.
 - Dịch súc họng:
 - + Bệnh nhân được súc họng với 10 ml nước muối sinh lý
 - + Dịch họng được thu thập vào cốc hoặc đĩa petri và pha loãng theo tỷ lệ 1:2 môi trường bảo quản vi rút
 - Dịch nội khí quản:
 - + Dùng 1 ống hút dịch, đặt theo đường nội khí quản và dùng bơm hút dịch nội khí quản theo đường ống đã đặt
 - + Cho dịch khí quản vào tuýp có môi trường bảo quản
 - + Ghi rõ họ tên, địa chỉ, mẫu bệnh phẩm vào tuýp.
- Lưu ý: Đầu tăm bông phải nằm ngập hoàn toàn trong môi trường vận chuyển, nếu que tăm bông dài hơn ống đựng môi trường vận chuyển cần bẻ/cắt cán tăm bông cho phù hợp với độ dài của ống nghiệm chứa môi trường vận chuyển.
- Khi lấy bệnh phẩm dịch nội khí quản phải được phối hợp với các Bác sỹ lâm sàng.
- Lấy mẫu máu:
 - + Sử dụng bơm kim tiêm vô trùng lấy 3- 5 ml máu tĩnh mạch, chuyển vào tuýp chứa (có hoặc không có chất chống đông).

+ Giữ yên ở nhiệt độ phòng khoảng 30- 45 phút (đối với tube không có chất chống đông)

+ Ly tâm 2500 vòng/phút trong 10 phút.

+ Hút dịch nổi bên trên cho vào tube mới.

+ Ghi rõ họ tên, địa chỉ, mẫu bệnh phẩm vào tuýp.

+ Bảo quản ở nhiệt độ 2-8 °C trước khi chuyển về Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh.

c) Bảo quản bệnh phẩm:

- Bệnh phẩm sau khi được thu thập được chuyển đến phòng xét nghiệm trong thời gian ngắn nhất:

+ Bệnh phẩm được bảo quản tại 2-8°C và chuyển tới phòng xét nghiệm trong thời gian sớm nhất, đảm bảo không quá 48 giờ sau khi thu thập.

+ Bệnh phẩm được bảo quản ngay tại -70°C trong trường hợp thời gian dự kiến chuyển đến phòng xét nghiệm chậm hơn 48 giờ sau khi thu thập.

+ Không bảo quản bệnh phẩm tại ngăn đá của tủ lạnh hoặc -20°C.

+ Bệnh phẩm máu toàn phần có thể bảo quản tại 2-8°C trong 5 ngày.

- Đóng gói bệnh phẩm:

+ Siết chặt nắp tuýp bệnh phẩm, bọc ngoài bằng giấy parafin (nếu có), bọc từng tuýp bệnh phẩm bằng giấy thấm.

+ Đưa tuýp vào túi vận chuyển (hoặc lọ có nắp kín).

+ Bọc ra ngoài các túi bệnh phẩm bằng giấy thấm hoặc bông thấm nước có chứa chất tẩy trùng (cloramine B,...), đặt túi bệnh phẩm vào túi nylon thứ 2, buộc chặt.

+ Các phiếu thu thập bệnh phẩm được đóng gói chung vào túi nylon cuối cùng, buộc chặt, chuyển vào phích lạnh, bên ngoài có vẽ các logo quy định của Tổ chức Y tế thế giới (logo: bệnh phẩm sinh học, không được lộn ngược) khi vận chuyển.

d) Vận chuyển bệnh phẩm đến phòng xét nghiệm của Trung tâm kiểm soát bệnh tật tỉnh Khánh Hòa:

- Trước khi vận chuyển mẫu phải khử trùng bằng cloramine B 0,1% xung quanh phích lạnh chứa mẫu.

- Tuyệt đối tránh để tuýp bệnh phẩm bị đổ, vỡ trong quá trình vận chuyển.

- Nên bảo quản bệnh phẩm ở nhiệt độ 4°C khi vận chuyển tới phòng xét nghiệm, tránh quá trình đông tan băng nhiều lần, làm giảm chất lượng của bệnh phẩm.

- Tất cả mẫu bệnh phẩm đều được giao tại Trung tâm Kiểm soát bệnh tật theo 2 mốc thời gian sau:

+ Buổi sáng: Trước 7 giờ 15 phút

+ Buổi chiều: Trước 13 giờ 15 phút

- Phương tiện vận chuyển mẫu bệnh phẩm COVID-19: Xe ô tô của Trung tâm Y tế Cam Lâm

+ Trong giờ hành chính: liên hệ phòng Tổ chức-Hành chính CN Phúc (0983411117) hoặc 0258 3983987

+ Ngoài giờ hành chính: Báo Trưởng tua trực COVID-18 liên hệ xe

e) Xử lý đồ bảo hộ:

- Sau khi lấy mẫu, đóng gói và vận chuyển xong sẽ cởi quần áo bảo hộ theo Mục a

- Rửa tay theo đúng quy trình

Lưu ý: Toàn bộ trang phục bảo hộ cho vào 1 túi nylon chuyên dụng dùng đựng rác thải y tế có khả năng chịu nhiệt cao, cùng với các dụng cụ bẩn (sử dụng găng tay và khẩu trang mới), buộc chặt túi, chuyển tới đốt tại lò đốt rác bệnh viện. Tẩy trùng bằng cloramine B 0,1% toàn bộ các dụng cụ và khu vực lấy, đóng gói bệnh phẩm.

10. Diễn giải kết quả và báo cáo

Không áp dụng

11. Lưu ý

Các dụng cụ lấy mẫu phải khô, sạch, vô khuẩn, lấy mẫu đúng kỹ thuật, bệnh phẩm phải được bảo quản đúng quy định phòng ngừa sai lệch kết quả.

12. Lưu trữ hồ sơ

Lưu trữ tại khoa Xét nghiệm – Chẩn đoán hình ảnh, Trung tâm Y tế Cam Lâm.

13. Tài liệu liên quan

- Quy trình lấy máu tĩnh mạch (QTKT-36)

- Quy trình xử lý chất thải (QTQL-12)

14. Tài liệu tham khảo

- Quyết định số 5530/QĐ-BYT ngày 25/12/2015 của Bộ Y tế về việc Hướng dẫn xây dựng quy trình thực hành chuẩn trong quản lý chất lượng xét nghiệm.
- Quyết định 2429/QĐ-BYT, ngày 12 tháng 6 năm 2017 của Bộ trưởng Bộ Y tế về việc Ban hành Tiêu chí đánh giá mức chất lượng phòng xét nghiệm Y học.
- Quyết định 963/QĐ-BYT ngày 18/3/2020 về việc ban hành “Hướng dẫn tạm thời giám sát và phòng, chống COVID-19”.

